

УДК 339.9:331.556.4

**ФОРМАЛІЗАЦІЯ ВПЛИВУ ПОЛІТИКО-БЕЗПЕКОВИХ
ДЕТЕРМІНАНТІВ НА МІГРАЦІЙНУ ПРИВАБЛИВІСТЬ КРАЇНИ**

DOI 10.30838/ P.ES.2224. 050718.14.67

**Євдокимов В.В., д.е.н.,
Шиманська К.В., к.е.н.***Житомирський державний технологічний університет*

У статті описано зв'язок між показниками міграційної привабливості країни та дією політико-безпекових детермінантів, а також визначено критерії для групування країн світу за показниками недієздатності та подолання гендерної нерівності з метою визначення геоекономічного ризику появи міграційних потоків біженців та потенційної здатності країни їх прийняти. Сформовано інформаційну базу параметризації впливу політико-безпекових детермінантів на формування міграційної привабливості країни як основи формування міграційних мотивів біженців. Обґрунтовано модель впливу політико-безпекових детермінантів на формування міграційної привабливості країни. Проведено розрахунки за розробленою моделлю впливу політико-безпекових детермінантів на формування міграційної привабливості країни (за показниками України у 2011-2017 рр.) та проаналізовано показники кореляції в запропонованій моделі. Проведено математичні розрахунки формування міграційної привабливості України в частині її політико-безпекового показника.

Ключові слова: геоекономічні трансформації, геоекономічні ризики, міграційна привабливість, політико-безпекові детермінанти міграції, біженці, шукачі притулку

UDC 339.9:331.556.4

**FORMALIZATION OF THE POLITICAL AND SECURITY
DETERMINANTS INFLUENCE ON COUNTRY'S MIGRATION
ATTRACTIVENESS**

DOI 10.30838/ P.ES.2224. 050718.14.67

**Ievdokymov V., Dr.of Econ.Sc.
Shymanska K., PhD in Economics***Zhytomyr State Technological University*

The article describes the links between country's migration attractiveness indicators and the effect of political and security determinants, and criteria for grouping countries by their fragile index and gender inequality index have been determined for identification of geo-economic risk of refugees' migratory flows. The data base for parameterization of the political and security determinants influence on country's migration attractiveness has been formed. It is the basis of refugees' migratory motives analysis. The model of

studied determinants influence on migration attractiveness formation have been ground, as well as calculations have been made according to Ukraine's indicators in 2011-2017. The correlation indices in the proposed model have been analyzed. The calculations of the Ukraine's migration attractiveness aggregate indicator have been carried out (in terms of its political and security part), basing on individual assessments of their importance by respondents.

Keywords: geo-economic transformations, geo-economic risks, asylum seekers, migration attractiveness, political and security determinants of migration, refugees,

Актуальність проблеми. Щороку питання соціо-демографічної та економічної безпеки держав постає все більш гостро і реагувати країнам на глобальні виклики та загрози стає дедалі важче. Проте, важливим є і той факт, що нестабільне політико-безпекове середовище у світі провокує численні потоки біженців та шукачів притулку. Вимушена міграція, яка набула глобального поширення (зауважимо, що це міграція біженців, шукачів притулку та внутрішньо переміщених осіб), за оцінками Світового економічного форуму найбільше пов'язана з кризами державності та міждержавними конфліктами. У зв'язку з цим, створення теоретичного базису та прикладного інструментарію прогнозування міграції біженців та шукачів притулку набуває актуальності.

Аналіз останніх наукових досліджень. Як правило, наукові дослідження проблематики біженців концентруються на питаннях соціально-економічного, політичного, культурного та іншого впливу біженців на країни та території, приймаючи сам факт міграції біженців та шукачів притулку як явище, спровоковане військовим конфліктом. Проте, детермінанти формування міграційних мотивів біженців є достатньо різноманітними, а їх вплив на міграційну привабливість країни, тобто своєрідне співвідношення сукупності факторів «притягування-виштовхування», потрібно аналізувати з точки зору можливості прогнозування зростання потоків даних категорій мігрантів через погіршення умов політико-безпекового середовища та посилення відповідного типу геоекономічного ризику.

Даній проблематиці присвячують свої дослідження М. Бальцилар (M. Balcilar) [2], Ж. Бок'єго (G. Bosquého) [3], М. Дешам (M. Deschamps) [3], А. Дрейер (A. Dreher) [4], Ж. Жакоб (J. Jacob) [3], М.А. Клеменс (M.A. Clemens) [5, 6], С. Ленглотц (S. Langlotz) [4], А. Майер (A. Mayer) [7], Дж. Б. Нагент (J. B. Nugent) [2], А. Фукс (A. Fuchs) [4],

Дж. Хант (J. Hunt) [5, 6], Дж. Хелстроффер (J. Helstroffer) [3], М. Чайка (M. Czaika) [7]. Їх праці слугували методологічним базисом даного дослідження, проте невирішеним є проблемне питання формалізації впливу політико-безпекових детермінантів на міграційну привабливість країни з точки зору формування у ній факторів «притягування та виштовхування» для досліджуваної категорії мігрантів.

Метою статті є формалізація дії політико-безпекових детермінантів на формування міграційних мотивів, що розвине методологію дослідження міграції біженців та шукачів притулку.

Викладення основного матеріалу дослідження. У 2018 році Світовий економічний форум визначив широку вимушену міграцію (Large-scale involuntary migration) серед глобальних ризиків (при цьому у 2016 році вона потрапила навіть у топ-5 глобальних ризиків) [1] (рис. 1).

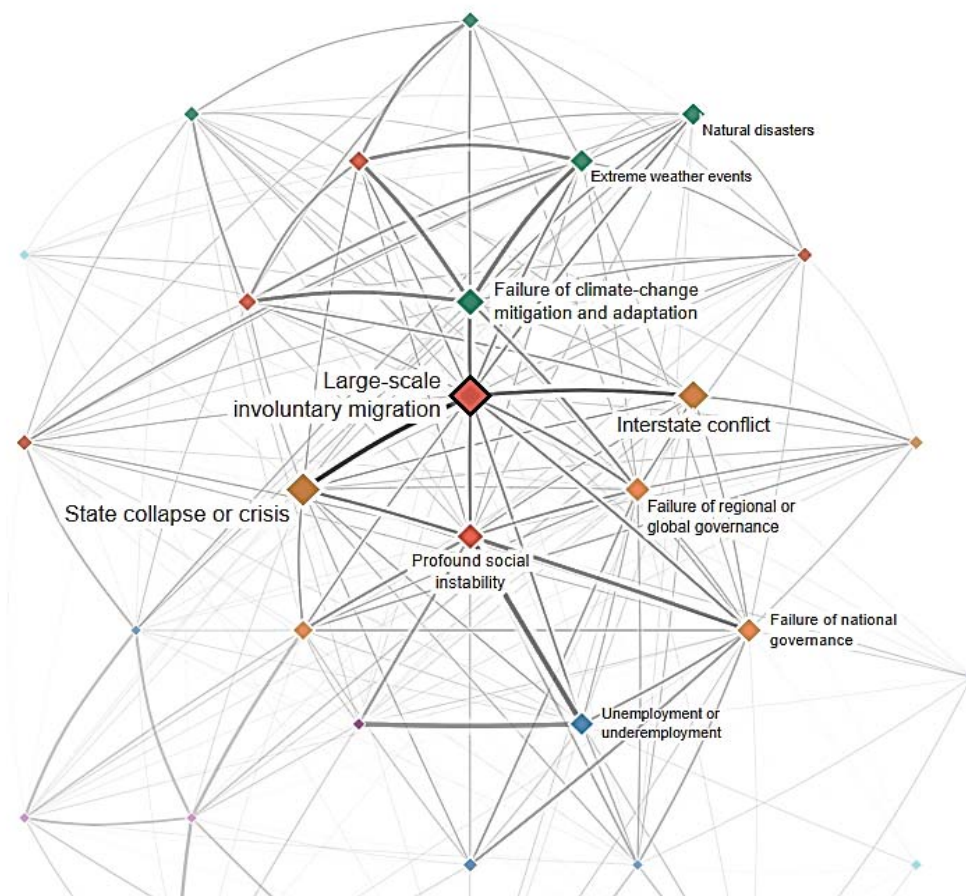

Рис. 1. Візуалізація зв'язку широкої вимушеної міграції з іншими глобальними проблемами

Джерело: сформовано за допомогою інструментарію The Global Risks Report 2018 [1]

В цілому такий зв'язок є очевидним і простежується якраз у нашій державі у зв'язку з військово-політичним конфліктом на Донбасі. Крім

того, значний зв'язок у вказаному вище звіті зафіксовано з такими глобальними проблемами, як зростання соціально-економічної нестабільності, провал систем регіонального або глобального управління, провал систем національного управління, провал системи адаптації до змін клімату, безробіття та неповна зайнятість, екстремальні кліматичні події та природні катастрофи. Як бачимо причинно-наслідкові зв'язки фіксуються з багатьма сферами людського буття – від економічних до природно-кліматичних. Проте, перш за все, найбільшим є зв'язок з політико-безпековими детермінантами (саме до них відносяться чотири найбільш пов'язані глобальні ризики).

За словами М. Бальцилара (M. Balcilar) та Дж. Б. Нагента (J.V. Nugent) «конфлікти в країні походження є тривалими, як це було в останні десятиліття в Афганістані, Іраку та Сирії, тому цивільним мігрантам, виштовхнутим конфліктами, доводиться приймати ряд важких рішень та обирати серед невизначених та ризикових альтернатив, <...> на цей вибір можуть вплинути фізичні та нефізичні втрати, спричинені конфліктом, життєві умови біженців, демографічні та соціально-економічні особливості біженців» [2, с. 7]. Говорячи про недоліки існуючих досліджень, вони вказують на те, що такі наукові пошуки, як правило, оперують агрегованими національними даними щодо економічних, географічних та природних факторів, а також факторів, пов'язаних з конфліктом, які все ж є дуже важливими. Проте, вказані вчені наголошують на потребі врахування особистісних оцінок (в даному разі вони зосереджують увагу на питаннях мотивації біженців до повернення на батьківщину).

Ми погоджуємося з підходом А. Дрейера (A. Dreher), С. Ленглотц (S. Langlotz) та А. Фукса (A. Fuchs) [4], які узагальнюючи існуючі дослідження, вважають, що ВВП на душу населення, торговельні потоки, чисельність населення, економічна та політична свобода, права людини та статево-вікова структура населення, а також війни, природні та антропогенні катастрофи впливають на еміграцію. «Проте, деякі з цих факторів, – пишуть вони, – наприклад, ситуація з дотриманням прав людини у країні, впливають на міграцію біженців набагато більше, ніж на міграцію в цілому» [4, с. 6]. На підтвердження вони констатують, що кількість запитів на надання притулку на Заході збільшується зі зростанням тиску, терору та бідним економічним становищем країн походження. Тому вони роблять висновок, що «зарубіжна допомога полегшує невирішені

гуманітарні проблеми, економічні труднощі та інші фактори впливу, що має зменшити потік біженців» [4, с. 6-7].

Щодо векторів міграції біженців, то Ж. Бок'єго (G. Bosquého), М. Дешам (M. Deschamps), Ж. Жакоб (J. Jacob) та Дж. Хелстроффер (J. Helstroffer) [3] зазначають, що «біженці вирішують мігрувати у західну країну або в іншу безпечну країну або табір біженців, близькі до їх країни походження, виходячи з очікуваної корисності за різних обставин. Переміщення до західної країни є дорогим та ризикованим, тому що біженці можуть не отримати там легальний статус та бути відправленими назад на батьківщину» [3 с. 7]. Тобто в даному разі, вони скерували дослідження на ідентифікацію не стільки факторів «виштовхування» біженців з країн походження, скільки на визначення факторів формування параметрів самого процесу міграції.

Дослідження характеру дії політико-безпекових детермінантів, на нашу думку, слід починати з оцінки безпекової ситуації країн та регіональних об'єднань світу в цілому, адже рівень їх недієздатності та загрози окремим категоріям населення провокує вимушену міграцію з відповідних країн. Вважаємо за доцільне інтерпретувати рівень політико-безпекових загроз країн як політико-безпековий тип геоекономічного ризику, адже загрози такого роду не дозволяють в повній мірі реалізувати геоекономічні стратегії та ефективно використати ресурси розвитку. Для дослідження рівня цього типу геоекономічного ризику обрано джерела показників (Індекс недієздатності держав та Індекс розвитку прав жінок та подолання гендерної нерівності).

На основі Індeksu недієздатності держав (Fragile State Index) [8] можна в цілому продемонструвати дію політико-безпекових детермінантів, що є базисом визначення інтенсивності їх дії та окреслити потенційно значний тиск мігрантів на країни призначення. Використання даних Інституту жінок, миру та безпеки Джорджтауну (Georgetown University's Institute for Women, Peace and Security) [9] щодо рейтингування країн світу за показником розвитку прав жінок та подолання гендерної нерівності дозволяє судити про фактори виштовхування, а також про рівень доступу гендерних груп до економічних благ, що в подальшому базисом для формулювання положень політики інтеграції біженців у країнах призначення.

Шляхом розрахунку медіанних значень та квартильного розмаху варіації показників країн вказаних вище рейтингів визначено межі груп

для класифікації країн за рівнем політико-безпекового типу гео економічного ризику (отримані групи представлено в таблиці 1).

Таблиця 1 – Розраховані показники меж груп за рівнем гео економічного ризику

Показник	Рівень гео економічного ризику політико-безпекового типу			
	Низький	Нижче середнього	Вище середнього	Високий
Недієздатність держави	0-51,4	51,4-73,2	73,2-87,1	87,1-120,0
Розвиток прав жінок та подолання гендерної нерівності	0,76-0,886	0,635-0,76	0,51-0,635	0,385-0,51

Джерело: розраховано авторами за [8, 9]

Таким чином, з використанням отриманої шкали можна аналізувати стан гео економічного ризику у країнах світу на підставі їх рейтингових показників в частині політико-безпекової складової. Це дозволяє на основі комплексності вказаних індексів з точки зору врахування внутрішніх і зовнішніх безпекових загроз з'ясувати розбіжності у показниках країн різних інтеграційних об'єднань (найвищими показниками недієздатності відрізняються ЕАС, ЕСОВАС, СААРС та САДС, що є закономірним, виходячи з наявних у них активних військово-політичних та етнічних конфліктів).

Взявши за основу визначені нами в попередніх дослідженнях політико-безпекові детермінанти формування міграційного мотиву, вважаємо за доцільне побудувати модель, здатну з високим рівнем адекватності відобразити стан досліджуваної категорії передумов міжнародної міграції (в першу чергу, виходячи з характеру саме політико-безпекових детермінантів, можна говорити про мотиви міграції біженців та шукачів притулку). При цьому, виходимо з припущення про те, що сукупність політико-безпекових детермінантів формують в країнах «фактори виштовхування», які, діючи з різною інтенсивністю у різних країнах формують їх міграційну привабливість. Тобто, чим нижче рівень політико-безпекових ризиків, тим слабшою є дія політико-безпекових детермінантів формування міграційного мотиву, а отже, тим вище є міграційна привабливість країни. А вже диференціація у показниках міграційної привабливості країн у компаративному аспекті обумовлює формування країни походження біженців та країни їх призначення.

Тому через формалізацію та побудову моделі на основі наявних

статистичних даних, на нашу думку, стає можливим обчислення впливу кожного детермінанту на загальний результуючий показник – формування міграційну привабливість. З метою визначення передумов формування міграційних потоків біженців з постконфліктних територій, обґрунтовано модель впливу політико-безпекових детермінантів на формування міграційної привабливості країни.

Для підвищення рівня адекватності оцінки важливо правильно обґрунтувати уточнюючі (поправочні) коефіцієнти. Їх вплив може бути суттєвим, оскільки в цілому значимість різних детермінантів різниться за різними статево-віковими та освітньо-професійними групами населення.

Зауважимо при цьому, що такі вагові коефіцієнти можуть бути отримані емпірично шляхом агрегування індивідуальних оцінок респондентами таких детермінантів.

На основі проведеного опитування визначено суму індивідуальних оцінок та їх частку у сумі оцінок, наданих респондентами групі політико-безпекових детермінантів в цілому, та сформовано вагові коефіцієнти, що будуть використані нами для розрахунків далі (див. табл. 3).

У базовому формулюванні рекомендована модель оцінки міграційної привабливості на основі політико-безпекових детермінантів враховує і відповідні фактори середовища країни, і інституційні фактори та має вигляд:

$$\left\{ \begin{array}{l} P_{пбд} = \alpha_1 \times K_{пi} + \alpha_2 \times K_{вб} + \alpha_3 \times K_{згпс} \\ K_{пi} \langle K_{прк}, K_{ркк}, K_{рпн} \rangle \\ K_{вб} \langle K_{зкпс}, K_{восзс} \rangle \\ K_{згпс} \langle K_{сзтз}, K_{зппм}, K_{ссз} \rangle \\ \text{при цьому:} \\ \alpha_1 + \alpha_2 + \alpha_3 = 1 \end{array} \right. \quad (1)$$

де $P_{пi}$ – політико-безпековий показник міграційної привабливості. В свою чергу, даний показник складається з груп детермінантів:

$K_{пi}$ – політико-ідеологічні детермінанти (включає $K_{прк}$ – політичний режим в країні, $K_{ркк}$ – рівень корупції в країні, $K_{рпн}$ – наявність політичних рухів, які передбачають нетерпимість до окремих категорій населення);

$K_{вб}$ – військово-безпекові детермінанти (включає $K_{вк}$ – участь держави у збройних конфліктах та постконфліктний стан території держави, $K_{восс}$ – вимоги обов'язкової служби у збройних силах);

$K_{згпс}$ – детермінанти захисту громадянських прав і свобод (включає $K_{сзтз}$ –

система захисту від терористичних загроз, $K_{\text{зп}}$ – система захисту від переслідування за політичними мотивами, $K_{\text{сз}}$ – система судового захисту).

Вагові коефіцієнти впливу α_i є показником важливості окремих детермінантів з точки зору формування міграційного мотиву та отримані у спосіб, описаний вище. Отже, для оцінки впливу політико-безпекових детермінантів на рівень міграційної привабливості нами вирішено застосувати комплексний підхід, що базується на поєднанні емпіричних оцінок із офіційними статистичними та рейтинговими даними (табл. 2).

Таблиця 2 – Опис показників, що використовуються для оцінки політико-безпекових детермінантів

<i>Детермінант</i>	<i>Джерело інформації для оцінки детермінанта</i>	<i>Характер детермінанта</i>
$K_{\text{прк}}$ – політичний режим в країні	The Economist Intelligence Unit's Democracy Index [10]	Стимулятор
$K_{\text{рк}}$ – рівень корупції в країні	CPI Score (Corruption Perceptions Index, Transparency International) [11]	Стимулятор
$K_{\text{рн}}$ – наявність політичних рухів, які передбачають нетерпимість до окремих категорій населення	C3: GROUP GRIEVANCE (Fragile States Index) [8]	Дестимулятор
$K_{\text{зжк}}$ – участь держави у збройних конфліктах та постконфліктний стан території держави	Civil and Ethnic War Casualties / Safety & Security (The Legatum Prosperity Index) [12]	Стимулятор
$K_{\text{вкс}}$ – вимоги обов'язкової служби у збройних силах	Conscription / Personal Freedom (The Legatum Prosperity Index) [12]	Стимулятор
$K_{\text{зп}}$ – система захисту від терористичних загроз	Terrorist Attack Casualties in last five years / Safety & Security (The Legatum Prosperity Index) [12]	Стимулятор
$K_{\text{зпм}}$ – система захисту від переслідування за політичними мотивами	Press Freedom / Personal Freedom (The Legatum Prosperity Index) [12]	Стимулятор
$K_{\text{сз}}$ – система судового захисту	Judicial Independence / Governance (The Legatum Prosperity Index) [12]	Стимулятор

Джерело: сформовано в ході авторських досліджень методології формування показників міжнародних рейтингів [8, 10, 11, 12]

Таким чином, сформовано інформаційну базу для параметризації впливу політико-безпекових детермінантів на формування міграційної привабливості країни як основи формування міграційних мотивів

біженців. Вказані показники стали базисом для розрахунку нормалізованих значень впливу кожного детермінанту на показник міграційної привабливості, виходячи з описаного у табл. 2 характеру показників. Для оцінки динаміки міграційної привабливості використано відповідні показники України за 2011-2017 рр., що дозволило проаналізувати вплив політико-безпекових детермінантів на показник міграційної привабливості України за розробленою моделлю (табл. 3).

Таблиця 3 – Нормалізовані дані для розрахунку політико-безпекового показника міграційної привабливості України у 2011-2017 рр.

Показник/роки	Ваговий коефіцієнт	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
$K_{\text{рк}}$ – політичний режим в країні (<i>pol_reg</i>)	0,1126	0,5573	0,5458	0,5379	0,4904	0,5220	0,5220	0,5245
$K_{\text{рк}}$ – рівень корупції в країні (<i>corrup</i>)	0,1496	0,1529	0,2195	0,2048	0,2169	0,2289	0,2375	0,2625
$K_{\text{рн}}$ – наявність політичних рухів, які передбачають нетерпимість до окремих категорій населення (<i>intoler</i>)	0,1162	0,3820	0,4222	0,4556	0,4000	0,3448	0,3563	0,3793
$K_{\text{вкс}}$ – участь держави у збройних конфліктах та постконфліктний стан території держави (<i>arm_conf</i>)	0,1395	1,0000	1,0000	1,0000	0,7143	0,7143	0,7143	0,7143
$K_{\text{вкс}}$ – вимоги обов'язкової служби у збройних силах	0,1067	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000
$K_{\text{спз}}$ – система захисту від терористичних загроз (<i>terror</i>)	0,1257	0,9840	0,9673	0,9519	0,7768	0,6306	0,4823	0,4952
$K_{\text{спз}}$ – система захисту від переслідування за політичними мотивами (<i>judic</i>)	0,1043	0,4096	0,3976	0,3614	0,4217	0,4634	0,4634	0,4512
$K_{\text{спз}}$ – система судового захисту (<i>judic</i>)	0,1454	0,0846	0,2288	0,1993	0,1599	0,1599	0,1599	0,2043
$P_{\text{об}}$ – політико-безпековий показник міграційної привабливості (<i>pol_safe</i>)		0,4467	0,4802	0,4697	0,3987	0,3819	0,3669	0,3795

Джерело: розраховано авторами за джерелами, описаними у табл. 2

Для подальшого розрахунку кореляційних показників детермінант $K_{\text{воєс}}$ (вимоги обов'язкової служби у збройних силах) до розрахунку не приймався у зв'язку з його стабільним нульовим значенням (дане значення отримане виходячи з нормалізації бальної оцінки обраного показника (див. табл. 3), де 0 – це жорсткі вимоги до обов'язкової служби, а 1 – відсутність таких вимог).

В ході дослідження для перевірки наявності кореляційних зв'язків за результуючий показник обрано чисельність поданих заяв громадянами України на надання притулку в країнах ЄС (asyl) (джерелом даних стали відповідні показники за Eurostat за 2011-2017 рр.). Ці дані використано виходячи з міркувань забезпечення порівнянності та єдності методології їх формування (критична оцінка даних Державної служби статистики України виявила непридатність даних про зовнішню міграцію громадян України за 2011-2017 рр. у зв'язку з їх різномірністю та різним ступенем деталізації).

У таблиці 4 представлено кореляційну матрицю залежності результуючого показника від обраних політико-безпекових детермінантів (див. табл. 3).

В даному разі слід дати додаткові пояснення. Залежність між обраним результуючим показником та показником міграційної привабливості наступна:

– чим вище кожен нормалізований політико-безпековий показник міграційної привабливості (див. табл. 3), тим вище підсумковий показник міграційної привабливості ($P_{\text{пр}}$), адже для нормалізації вихідних даних було враховано характер показників (див. табл. 2);

– чим вище показник міграційної привабливості, тим менше діють фактори «виштовхування», а отже тим менше повинна бути кількість шукачів притулку з країни.

Тому, виходячи з даних табл. 4, слід констатувати тісний обернений зв'язок між такими політико-безпековими показниками міграційної привабливості, як участь держави у збройних конфліктах, а також політичним режимом наявністю політичних рухів, які передбачають нетерпимість, ризиків терактів.

У зв'язку з цим робимо висновок про те, що дані детермінанти в Україні нині присутні, що позначається на показниках кількості шукачів притулку з України, яка є набагато вищою, ніж у доконфліктний період.

Таблиця 4 – Кореляційна матриця залежності кількості запитів на надання притулку від політико-безпекових детермінантів показника міграційної привабливості

<i>pol_reg</i>	<i>Corrup</i>	<i>intoler</i>	<i>arm_conf</i>	<i>terror</i>	<i>freed</i>	<i>judic</i>	<i>pol_safe</i>	<i>asyl</i>	
1,000	-0,617	0,271	0,857	0,599	-0,459	-0,134	0,708	-0,753	<i>pol_reg</i>
	1,000	-0,260	-0,726	-0,790	0,564	0,656	-0,608	0,563	<i>corrup</i>
		1,000	0,672	0,668	-0,936	0,455	0,782	-0,732	<i>intoler</i>
			1,000	0,895	-0,834	0,000	0,957	-0,894	<i>arm_conf</i>
				1,000	-0,860	-0,085	0,934	-0,722	<i>terror</i>
					1,000	-0,189	-0,896	0,782	<i>freed</i>
						1,000	0,194	-0,072	<i>judic</i>
							1,000	-0,839	<i>pol_safe</i>
								1,000	<i>asyl</i>

Джерело: розраховано авторами за даними табл. 3

Висновки. За результатами дослідження сформульовано такі висновки:

1. Проблема міграції біженців набуває все більшого поширення у глобалізованому світі та переплітається з численними глобальними викликами та загрозами. Зокрема, розширення міграції біженців пов'язане з військово-політичною нестабільністю, зростанням геополітичної напруги, а також загостренням екологічних та природно-кліматичних загроз. Однак, і соціо-демографічні дисбаланси визначають напруженість внутрішнього політичного середовища та провокують подальші збройні конфлікти та потенційно – рух біженців та шукачів притулку і, як правило, потоки нелегальних мігрантів.

2. Специфічність біженців як категорії мігрантів обумовлена не тільки характером їх міграції (вона є стихійною, раптовою, охоплює різні статево-вікові групи населення, особливо жінок та дітей), але й тісним зв'язком з дією політико-безпекових детермінантів формування міграційного мотиву. Це можна пояснити, перш за все, дією даної групи детермінантів на можливість забезпечення безпеки життя населення та задоволення його найважливіших потреб. Отже, за умов існування військово-політичних конфліктів та терористичних загроз, політико-безпекові детермінанти посилюють своє значення у формуванні

міграційних мотивів.

3. У результаті дослідження визначено набір детермінантів формування міграційних мотивів та описано характер і джерела показників їх аналізу. Це дозволило в подальшому параметризувати політико-безпековий показник міграційної привабливості. Нормування використовуваних показників здійснено з урахуванням їх варіацій у країнах світу та забезпечує можливості порівняльного аналізу досліджуваного показника.

4. Обґрунтована модель впливу політико-безпекових детермінантів на міграційну привабливість країни є достатньо адаптивною для її доповнення детермінантами та групами детермінантів, а також заміни та доповнення розрахунковими показниками. В дослідженні проведено математичні розрахунки політико-безпекового показника міграційної привабливості України та доведено його спадний характер у 2011-2017 рр., починаючи з 2014 р., що спровоковано військово-політичним конфліктом на Сході України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. The Global Risks Report 2018 / World Economic Forum. URL: <https://www.weforum.org/reports/the-global-risks-report-2018>
2. Balcilar M. Nugent, J. B. Migration of Fear: An Analysis of Migration Choices of Syrian Refugees. // Eastern Mediterranean University, Department of Economics. 2018. №. 15-36. URL: <http://ftp.repec.org/opt/ReDIF/RePEc/emu/wpaper/15-36.pdf>
3. Bocquého, G., Deschamps, M., Helstroffer, J., Jacob, J., & Joxhe, M. Risk and Refugee Migration. – Observatoire Francais des Conjonctures Economiques (OFCE) // Center for Research in Economic Analysis, University of Luxembourg. 2018. №. 2018-10. URL: https://wwwfr.uni.lu/content/download/107473/1273730/file/2018_08%20%20Risk%20and%20Refugee%20Migration.pdf
4. Dreher A., Fuchs A., Langlotz S. The Effects of Foreign Aid on Refugee Flows // CESifo Group Munich. 2018. URL: http://www.cesifo-group.de/DocDL/cesifo1_wp6885.pdf
5. Clemens M. A. Hunt J. The labour market impact of refugee waves. // Centre for Economic Performance, LSE, 2017. – №. 519. URL: <http://cep.lse.ac.uk/pubs/download/cp519.pdf>

6. Clemens M. A., Hunt J. The labor market effects of refugee waves: reconciling conflicting results. // National Bureau of Economic Research, 2017. №. w23433. URL:<http://ftp.iza.org/dp10806.pdf>
7. Czaika M., Mayer A. Refugee movements and aid responsiveness of bilateral donors // The Journal of Development Studies. 2011. Т. 47. №. 3. С. 455-474. URL: http://www.vwl-iwipol.uni-freiburg.de/iwipol/REPEC/fre/wpaper/DP5_czaika-mayer_refugee-movements-1.pdf
8. Fragile States Index / Fund for Peace. URL: <http://fundforpeace.org/fsi/data/>
9. Women, Peace, and Security Index / Georgetown University's Institute for Women, Peace and Security (GIWPS). URL: <https://giwps.georgetown.edu/the-index/>
10. The Economist Intelligence Unit's Democracy Index. URL: <https://infographics.economist.com/2018/DemocracyIndex/>
11. Corruption Perceptions Index 2017 / Transparency International. URL: <https://www.transparency.org>
12. The Legatum Prosperity Index 2017 / Pathways from Poverty to Prosperity. URL: <https://www.prosperity.com/rankings>